

2.

tanegység

Hegyen, hegyen túl


2x60 perces, hegyi túrát előkészítő
komplex foglalkozás


(magyar, testnevelés, dráma, természetismeret)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Weöres Sándor:
Túl, túl... – Sebő Ferenc
dalfeldolgozása
Rónay György:
Ének az elemekről
(részlet)
Ijjas Tamás: Spenót
Gyárfás Endre:
Hegyre hívó
Bebrika Dorina: Térkép-
pel a kézben (online)
Weöres Sándor: Mese
Petőcz András:
Dombok, hegyek

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Internet, projektor,
hangfal

 Szöveggyűjtemény

Ismerettartalmú szöveg
nyomtatva (online
elérhető)
Állat- és
növényhatározók
Turistatérkép



Egy hegyi túrára érdemes nemcsak testben, hanem fejben, lélekben is felkészülni. Ezen a foglalkozáson a versekkel, drámajátékkal, kreatív feladatokkal hangolódunk rá a kirándulásra, és a túra megtervezésével konkrét térképészeti ismeretek birtokába is kerülnek a gyerekek.

Áttekintő vázlat

| | |
|--------------------------------|------------------|
| 2.1 Hegyen túl | 60 perc |
| 2.1a Túl, túl ... | 15 perc |
| 2.1b Mi van a hegyen túl? | 15 perc |
| 2.1c Tudósítás a hegyen túlról | 30 perc |
| 2.2 Hegyre hívó | 60 perc |
| 2.2a Hegymászás | 5 perc |
| 2.2b Spenót | 10 perc |
| 2.2c Hegyre hívó | 15 perc |
| 2.2d Térképpel a kézben | 30 perc |
| 2.3 Útravaló versek | |
| Összesen: | 2x60 perc |



Az órát a kirándulásra való felkészülésként érdemes megtartani, és egyes elemeit a kirándulás folyamán megismételni, elmélyíteni.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Hegyen túl



2.1a Túl, túl...

„Hegyen innen, völgyön túl, völgyön innen, hegyen túl volt egy...” – egyik mesénk így kezdődik. Te hogy folytatnád?

Hallgassuk meg a gyerekek válaszait!

Majd áruljuk el, hogy Lázár Ervin: *Szegény Dzsoni és Árnika* című meseregénye kezdődik így: „Hegyen innen, völgyön túl, völgyön innen, hegyen túl volt egy kerek tó. A kerek tó mellett királyi kastély, harminchat tornyú, háromszáz ablakos.”



JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek képzeljék el, mi minden lehet a hegyen túl!

No de mi lehet még a hegyen túl?

Hallgassuk meg **Weöres Sándor: Túl, túl...** című versét Sebő Ferenc feldolgozásában (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Emlékezték még a versre? Mondjuk el együtt az első versszakát (ha kell, visszhangjátékkal):

Túl, túl, messze túl,
mi van a hegyen messze túl?
Hej, a hegyen messze túl
lófej-széles ibolya virúl.

Milyen lehet egy lófej-széles ibolya?

Láttatok már ibolyamezőt? Az aztán széles, tényleg mező.

Vedd figyelembe!

Mindkét szemelvény ismétlődő jellegű:

A 4. osztályos állami olvasókönyvben találjuk a *Szegény Dzsoni és Árnika* első fejezetét (I/109-115.o.), szöveggyűjteményünk májusi testvériség-témájában pedig a hetedik fejezetét *Nagyon testvérek* címmel (09-3/3. tanegység).

Weöres Sándor verse is ismerős, a márciusi *Szívek kertje* témában dolgoztuk fel (07-2/3. tanegység), a párkapcsolat, nemi szerepek szempontjából. Most viszont a hegyen túlra kerül a hangsúly.

2.1b Mi van a hegyen túl?

A gyerekek olvassák el párban **Rónay György: Ének az elemekről** című versének részletét, és keressék a választ a kérdésre!

15
perc

Beszélgessünk arról, hogy

- Milyen helyzetben hangozhat el egy ilyen párbeszéd?
- Ki lehet a kérdező, és ki lehet a válaszadó?
- És mi a válasz? (Hogy az utolsó két mondatot ki mondja, az is a helyzettől függ.)

Ezután adják elő a párok a maguk által választott szereplőknek megfelelően a verset! Például:

- Bölcs öreggel találkozik a vándorlegény
- Bolond mondja az útnak induló királyfinak

Vedd figyelembe!

Szituációs játékként és hangjátékként is előadhatják a gyerekek a párbeszédet.

Utóbbi esetben párbeszédesen olvassák a verset, és hangjukkal jelenítsék meg a szereplőket!

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képzletjáték
Zenehallgatás
Versmondás
Vers olvasása, értelmezése
Párbeszédes olvasás, hangjáték, szituációs játék
Interjúkészítés szerepjátékkal



30
perc

2.1c Tudósítás a hegyen túlról

Gondoljuk tovább együtt, hogy milyen világ lehet a hegyen túl! Milyen lehet az a világ, ahol lófej-széles ibolya virul, vagy ahol ibolyamezők virítanak? Milyen vidékre ér ki a vándor?

A gyerekek alkossanak kis csoportokat, és készítsenek tévéinterjút (amit a telefonjukkal fel is vehetnek) a vándorral és a hegyen túliakkal! A megkérdezettek számoljanak be arról, hogy mi van a hegyen túl, mit jelent nekik ez a világ! Az interjút mutassák is be a csoportok!

Vedd figyelembe!

Az okostelefonnal való interjúkészítés motiváló és élő helyzetet teremtő lehetőség. Ám nem biztos, hogy van elég telefon, vagy megfelelő a helyzet a használatához. Imitált mobilhasználat, élő szituációs játékkal is megoldhatják a csoportok a feladatot.

60
perc

2.2 Hegyre hívó

2.2a Hegymászás

Játsszuk el a gyerekekkel, hogy egy hegyre mászunk fel együtt! Álljanak fel, és helyben mozogjanak az utasításainknak megfelelően! Például:

- Elindulunk, felvesszük a hátizsákunkat, kezünkbe fogjuk a hegymászó botot.
- Lassan bandukolunk, sétálgatunk, mert még sík terepen járunk.
- Egy forráshoz érkezünk, megtöltjük a kulacsainkat.
- Elérkeztünk a hegy lábához, szépen lassan emelkedni kezd az út.
- Egyre meredekebb, egyre nehezebben haladunk, nagyokat szuszogunk.
- Most már olyan meredek az ösvény, hogy alig bírjuk rakni a lábunkat előre.
- Meg kell állnunk, iszunk egy korty vizet a kulacsból.
- Megújult erővel haladunk tovább.
- Egy szikla állja az utunkat, fel kell másznunk rá, hogy tovább tudjunk haladni.
- Lassan, lépésről lépésre haladunk a hegycsúcs felé.
- Megérkeztünk a csúcsra! Körülnézünk! Csodálatos táj bontakozik ki előttünk!

5
perc

A játék után beszéljünk egy kicsit arról, hogy mit láthatunk a hegycsúcsról!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A hegyi túra előkészítése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mímes-mozgásos játék
Vers olvasása, értelmezése
Fantáziajáték
Bogarászás: élőlények neve, meghatározása
Ismerkedés a térképpel

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Ismerettartalmú szöveg nyomtatva
Állat- és növényhatározók
Turistatérkép



JEGYZETEIM

2.2b Spenót

10
perc

Olvassuk fel a gyerekeknek **Ijjas Tamás: Spenót** című versének elejét a következő mondatig: „Pedig a spenót / olyan, mint a kirándulás.”

Hogyan folytatódhat a vers? Próbáljuk meg kitalálni!

Ha eleget ötleteltünk, a gyerekek olvassák el maguk a verset!

Végül beszéljük meg, a versben hogyan kapcsolódik össze a spenót és a kirándulás képe!

Fordítsuk meg a hasonlatot!Ti hogyan folytatnátok:

A kirándulás olyan, mint...

2.2c Hegyre hívó

15
perc

Olvassuk el hangosan **Gyárfás Endre: Hegyre hívó** című versét is, majd a gyerekek készüljenek fel kis csoportokban, hogy mozgással kísérvé előadják a verset!

Túrára készülünk, ahova viszünk magunkkal növény-, állat-, fa- és gombahatározót is.

Most olvassuk el újra a verset, és „bogarásszunk” benne egy kicsit! Keressük és figyeljük meg határozóinkban a rovarokat, növényeket, amelyeket a hegyen (a harmadik versszakban) találunk!

Ha majd ott leszünk, vigyázzunk, hogy csak megfigyeljük az élőlényeket, és kíméljük a természetet!

2.2d Térképpel a kézben

30
perc

Ha kirándulni megyünk, nem baj, ha nem tévedünk el, ezért érdemes megismerni a turistajeleket.

A gyerekek kis csoportban dolgozzanak! Nyomtassuk ki, és osszuk ki a csoportoknak a **Bebrika Dorina: Térképpel a kézben** című írását, amelyet a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldaláról letölthetünk. A gyerekek olvassák el kis csoportban közösen, majd értelmezzék is a szöveget!

Készítsenek együtt egy rajzos jelkulcsot a megismert turistajelekről!

Másoljuk le, és nyomtassuk ki színesben a túránk térképét! A gyerekekkel közösen keressük meg az indulási és az érkezési pontot! A kis csoportok keressék meg a térképen a turistautat, és kövessék végig! Majd keressenek a szövegben leírt jeleknek megfelelő utakat a térképen!

Vedd figyelembe!

A turistajeleket a valóságban is keressük majd meg! Lehet jelvadászatot is tartani: ki az, aki a következő turistajelet leghamarabb észreveszi?



MIT AKARUNK ELÉRNI?

Vershelyzet megtalálása
hegyi túra közben.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versek olvasása játékkal,
szemlélődéssel

2.3 Útravaló versek könyv ikon

A hegyi túra során többször megállunk majd egy-egy pihenőre, amikor elő lehet venni a feldolgozott verseket újra, de néhány újat is, ami egészen másként hangzik a hegyek között.

Weöres Sándor: *Mese* című verse két hegy közötti találkozást mutat be játékos nyelvi formában. Mi is játszhatunk bátran a verssel, mint egy játékmondókéval, két hegy között. Akár útközben is mondogathatjuk, segítve a lépéseinket: „Egy hegy megy...”

Petőcz András: *Dombok, hegyek* című versét olyan helyen érdemes elővenni, ahol szép a kilátás, és láthatjuk a hegyek előhegyeit, dombjait is. A dombok és hegyek párbeszéde így elénk tárul, és magáért beszél.



JEGYZETEIM